

7
MÁTYÁS MIKLÓS:

A feltételes elítélésről.

Szeged, 1949.

Diss. A 171

Diss. A 171

A feltételes elítélésről.

/ Doktori értekezés a büntetőjog köréből./

Irta:

7-1949/50 szám.

Natya Miklós jogszigorló.

Bírálóul fölkérem dr. Thullkötér Eörs
cs. Bíró György professzor
urakat.

Szeged, 1949. évi

J. N.
dékán.

Is. művésztársal egy.
dok. - 1949. XI. 15.

Horváth János.
1949. XI. 21. Bodn L.

A feltételes elítélés hatályos büntetőjogunkban.

Diss. A 171

Egyik legjelentősebb büntetőjogi intézményünk: a feltételes elítélés. Az alkalmi büntetéseknél leghatásosabb helyettesítője a rövidtartamu szabadságvesztésbüntetéseknek, amelyekről joggal idegenkedik a modern kriminálpolitika. A kilátásba helyezett büntetés megelőző hatása, vagyis az, hogy a feltételesen elítélt, amennyiben újabb bűncselekmény elkövetésétől tartozkodik, a büntetést végleg elkerüli, ez intézményt a speciális preventio egyik leghatékonyabb eszközévé teszi. Épen ezért csak olyan esetekben lehet helye alkalmazásának, amikor a speciális preventio megvalósulására nagyobb biztosítékot nyújt a büntetés felfüggesztése, mint annak végrehajtása.

Két változata ismeretes: az ítélethozatal elhalasztása és a büntetés végrehajtásának felfüggesztése.

Az intézményt először a massachusettsi törvényhozás honosította meg 1878-ban. E törvény szerint az ítélethozatal mellőzhető, ha a tettes megjavulása büntetés nélkül is remélhető, Minden ilyen eset-

ben a bíróság mellett működő tisztviselő¹ feladata volt az el nem ítélt tettesre felügyelni. Ha a tettes meg nem felelő magaviseletet tanusított, a felügyelettel megbízott tisztviselő elítélés végett bíróság elé állította. A feltételes elítélést bevezető angol törvények, bár a massachusettsi rendszert követték², de a tettest hatósági felügyelet nélkül hagyták.

Az 1888 máj. 31-i ^{belga} törvény szakít az ítélethozatal elhalasztásának rendszerével. Itt a bíróság már nem a büntetés kiszabását, hanem a büntetés végrehajtását függeszti fel, tehát sor kerül a büntetés kiszabására, de az ítéletben kimondják, hogy ha az elítélt a meghatározott idő alatt újabb bűncselekményt nem követ el, a büntetés végrehajt-

1./ Probation officier,

2./ 1879, 1884.

hatatlanná válik. Ha ellenben az elítélt az ítéletben megállapított idő alatt újabb bűncselekményt követ el, végrehajthatóvá válik a korábbi büntetés is.

A belga törvény rendszerét követve az európai államok egymás után bevezetik a feltételes elítélést; Franciaország 1891-ben, Luxemburg 1892-ben, Portugália 1893-ban, Norvégia 1894-ben.³

Magyarországon elsőizben Fayer László⁴ tört lándzsát a feltételes elítélés meghonosítása mellett a Jogtudományi Közlöny hasábjain 1890-ben. Bár eleinte ez intézmény bevezetésének erős ellenzéke volt

3./ Reichard Zsigmond: Feltételes elítélés. Magyar Jogi Lexikon Bp. 1900. III. kötet. 603 old.

4./ Fayer László és később Széll Farkas a régi magyar joggyakorlatból több olyan esetet közöltek, amelyek arra engedtek következtetni, hogy a feltételes elítéléshez hasonló intézmény ismeretes volt a régi magyar joggyakorlatban is.-

jogászörökben, mégis az 1892.évi novella-tervezetben már megtaláljuk - egyelőre ugyan csak a fiataalkoruakra vonatkozólag-a feltételes elitélést⁵, melyet 1908-ban az I. Bn. gyökeredztetett meg, s 1930-ban a Te. fejlesztett tovább a magyar büntetőjogban.

Büntetőjogunk az intézmény mindkét formáját ismeri, felnőtt büntetésekkel szemben **ugyanis** a büntetés végrehajtásának felfüggesztését, fiataalkorukkal szemben pedig az ítélethozatal elhalasztását alkalmazza.

A Magyar Büntetőjog szerint felfüggeszthető büntetések: a./ a három hónapot meg nem haladó fogház⁶, b./ az egy hónapot meg nem haladó elzárás, c./ a pénzbüntetés.

5./ A feltételes elitéléssel kapcsolatos kérdések megvitatása az 1896. évi XI. magyar jogászgyűlés napirendjén is szerepelt.

6./ Az I. Bn. 1. §. első bek. egy hónapot meg nem haladó fogházbüntetésnél engedte csak meg a büntetés végrehajtásának a felfüggesztését. Ezt módosította a Te. 124. §. első bek. oly módon, hogy egy hónap helyébe három hónap lépett.

Akkor is fel lehet függeszteni a fogházbüntetést, ha ezt a bíróság a Btk.92. §-ának alkalmazásával oly cselekmény, vagy oly cselekmény kísérlete miatt szabta ki, melyre a törvény fegyház vagy börtönbüntetést ír elő. Fegyházzal vagy börtönnel büntetendő büntettnek büntegédi minőségben történt elkövetése miatt kiszabott fogházbüntetés szintén felfüggeszthető.

A pénzbüntetést abban az esetben, ha azt a bíróság mint alternatív büntetést alkalmazta, nem lehet felfüggeszteni. A mellékbüntetésül kiszabott pénzbüntetésre azonban a felfüggesztés hatálya kiterjed. Azonban a többi mellékbüntetés már tekintet nélkül a próba-időre feltétlenül hatályba lép.

A mellékbüntetések közül a kiutasítást nem lehet kimondani a feltételes ítéletben.

Az intézmény alapgondolatának megfelelően a feltételes elítélés csak a megkívánt feltételek esetén alkalmazható. Ezek: a./ a különös mélt-

tánylást érdemlő ok és b./ az a körülmény, hogy a bíróság az elítélt egyéniségének, életviszonyainak és az eset többi körülményének figyelembe vételével kedvező hatást vár a felfüggesztéstől.

A különös méltánylást érdemlő okok, bár rendszerint enyhítő körülmények is, mégsem azonosak azokkal, mert nem minden különös méltánylást érdemlő ok tartozik az enyhítő körülmények közé, s ugyanannál a körülménynél is a méltánylást érdemlő ^{seg} foka nem mindig egyenlő az enyhítő hatás fokával.⁷

Egyáltalán nem lehet a büntetés végrehajtását felfüggeszteni, ha az elítélt előzőleg büntett miatt vagy 10 éven belül fogházra, vagy egy hónapot meghaladó elzárásra volt jogerősen ítélve, kivéve ha a

7./ Heller E.: A magyar büntetőjog általános tanai. Szeged, 1937.
260. old.

fogház vagy elzárás büntetést kegyelem útján elengedték. Ugyancsak nem lehet szó feltételes elítélésről akkor sem, ha az elítélt a cselekményt aljas indokból követte el.

Aljas indok⁸ Heller szerint „ az elhatározást befolyásoló, képzetrel társult olyan érzelem, amely a bűncselekmény súlyos megítélésére szolgálhat alapul.”⁹

Vétség miatt történt elítélés esetében a próbaidő három év, kihágásnál egy év. A feltételesen elítélt sorsa mindig a próbaidő alatti magatartásához képest alakul.

A feltételesen elítélten a felfüggesztett büntetést nem lehet többé végrehajtani, ha a próbaidő alatt nem indítanak újabb bűnvádi eljárás-

8./ Szorult helyzet kihasználása, kapzsiság, munkakerülő hajlam stb.

9./ Heller E.: A magyar büntetőjog általános tanai. Szeged, 1937. 261. oldal.

rást ellene. Legfeljebb ilyen esetben a felfüggesztett büntetés egy kiszabandó összbüntetés részévé válhat, mint azt az alábbiakban látni fogjuk.

Ha a feltételesen elítélt ellen bűnvádi eljárást indítanak a próba-idő eltelte előtt a próbaidő alatt elkövetett cselekmény miatt, bizonyos esetekben a felfüggesztett büntetés végrehajtásának kimondása kötelessége a bíróságnak, bizonyos esetekben ez a bíróság mérlegelésétől függ, más esetekben pedig a felfüggesztett büntetést nem lehet végrehajtani.

a./ A felfüggesztett büntetést összbüntetés mellőzésével végre kell hajtani, ha a bíróság a feltételesen elítéltet az új eljárás folyamán büntett miatt itéli el, vagy szándékos vétség miatt fogházbüntetést alkalmaz vele szemben. Ugyanigy kell eljárni, ha az új eljárás során hozott ítélet dologházat állapít meg.^{10.}

10. Dologházat ugyanis csak szándékos bűncselekmény miatt lehet alkalmazni és az 1913: ~~XXI~~.tc.18.§-a szerint a dologház a fogházhoz hasonló jogkövetkezményekkel jár.

b./ A bíróság az eset körülményei alapján határoz a felfüggesztett büntetés végre vagy végre nem hajtása felől, ha az új eljárás során a feltételesen elítéltet szándékos vétség vagy kihágás miatt nem fogházra, hanem egyéb büntetésre ítéli, vagy ha őt felmenti és a felmentésre a magánindítvány visszavonása szolgált okul.

c./ A felfüggesztett büntetést nem lehet végrehajtani, ha a bíróság az új eljárás során a feltételesen elítéltet gondatlanságból elkövetett vétségért vagy kihágásért ítéli el, vagy ha az eljárást a bíróság megszünteti, vagy ha az a vádlottnak nem a magánindítvány visszavonása miatt, hanem egyéb okból való felmentésével végződik.

Összbüntetés kiszabásának van helye az I.Bn.5.§-a szerint, ha a próba-idő alatt derül ki, hogy a feltételesen elítélt már a próbaidő előtt követett el bűncselekményt.

A próbaidő a felfüggesztő ítélet jogerőre emelkedésének napjával kezdődik.-

Bár a büntetés a próbaidő sikeres leteltével automatikusan végrehajthatatlanná válik, mégis a Bn.13.§-a szerint az ügyészség, valamint az elítélt s védője kérheti annak birói kimondását, hogy a büntetés nem hajtható többé végre.

A büntetés végrehajtásának feltételes felfüggesztéséhez hasonló intézmény büntetőjogunkban a fiataalkorúakkal szemben alkalmazható próbára-bocsájtás, mely a javítónevelés mellett a legnagyobbjelentőségű nevelőintézkedésnek tekinthető. Ez lényegileg abban áll, hogy a bíróság a fiataalkorút -anélkül, hogy az ügyben ítéletet hozna-, megfelelő figyelmeztetés után feltételesen szabadlábon hagyja egy évi próbaidőre szabályokhoz kötött felügyelet mellett. Összehasonlítva a büntetésvégrehajtás felfüggesztésével, kétségtelenül hatásosabb intézkedésnek látszik, mert a büntetés végrehajtásának felfüggesztésénél hiányzik az ellenőrzés, illetve felügyelet alá helyezés.

A bíróság a felügyeletet próbárabocsájtás esetén a fiataalkorú

törvényes képviselőjére, ha pedig a fiatalok erkölcsi fejlődése szempontjából kívánatos, valamely állami gyermekmenhelyre vagy gyermekvédő egyesületre, intézményre, vagy erre a feladatra alkalmas egyénre bizza és szükség esetén a fiatalok megfelelő elhelyezéséről in intézkedik. A felügyelettel megbízott tartozik a fiatalok magaviseletét állandóan ellenőrizni és a próbaidő kifogástalan elteltével a bíróságnak haladéktalanul jelentést tenni.

Ha a próbaidő alatt a fiatalok kifogástalan magaviseletet tanúsított, az 1908:XXXVI.tc.23.§-a második bekezdése értelmében az elkövetett cselekmény miatt folyamatba tett eljárást meg kell szüntetni.

Amennyiben a próbaidő nem telik el kifogástalanul, enyhébb esetekben könnyebb természetű különböző intézkedések alkalmazhatók, súlyosabb esetekben pedig javítónevelés rendelhető el./1913:VII.t.c.50.§-a/.

Próbárabocsájtást azzal a fiatalokkal szemben nem lehet alkalmazni, aki egy hónapot meghaladó szabadságvesztés-büntetéssel már bün-

tetve volt.

A próbára-bocsájtás esetén az 1913:VII.tc. 72.§-ának második bekezdésének értelmében az elévülés a próbaidő alatt nyugszik.

A feltételes elítélés a szovjet büntetőjogban.

A szovjet szociálista büntetőjog szerint a bűncselekményt elkövető személyekkel szemben alkalmazott büntetések azt a feladatot teljesítik, „ hogy a szociálista társadalmi és állami berendezkedést, annak jogait és törvényes érdekeit, vagyis az egész szociálista jogrendet -azt a jogrendet, mely előnyös és hasznos az egész szovjet népre,- megóvják a bűnös támadásokkal szemben.”¹¹ Mivel azonban a szovjet szociálista büntető-jogot a valódi igazságosság és a szociálista humanizmus elvei hatják át, a Szovjetunióban nemcsak az elkövetett cselekmény veszélyességére vannak tekintettel, hanem a szovjet bíróságnak módjában áll a tettes jellemét is mindenkor figyelembe venni.

Az igazságszolgáltatás fő feladata nem merülhet ki és a Szovjetunióban nem is merül ki a bűnözők megbüntetésében, itt ugyanis nagy

11./ N.D.Durmanov: A szovjet büntetőjog alapelvei Bp.1949.3-9 old.

gondot fordítanak az elítélt nevelésére és arra, hogy a büntetés céljainak megvalósulásával az elítélt a dolgozó társadalom hasznos tagjává válhassék mielőbb.

A nevelést célzó büntető rendelkezések egyik legeredményesebb faja a feltételes elítélés. Az 1917. évi nagy októberi forradalom óta ugyyszólván működéseik kezdetétől fogva ismeretes a szovjet bíróságok előtt ez az intézmény. Kezdetben az igazságszolgáltatás helyi szervei által kiadott rendeletek alapján egységes jogszabály nélkül alkalmazták a bíróságok, míg az 1919. dec.12-én kiadott orosz szovjet szocialista köztársaságok büntetőjogának vezérelvei szabályozták a kérdést elsőizben egységesen. Később az 1922.junius 1-én hatályba lépett első szovjet büntetőtörvénykönyv, majd az ujjabb szövegezésben megjelent büntetőkodexek egyre szélesebb keretek között hatalmazták fel a bíróságokat a feltételes elítélés alkalmazására. ^{12.}

12./ Révai Tibor: Feltételes elítélés a Szovjetunióban. Jogtudományi Közlöny.1949.13-14 szám.273 old.

A jelenlegi szovjet büntetőjog szerint a bíróság a büntetés végrehajtását felfüggesztheti oly esetekben, mikor az elítélt társadalmi veszélyességi foka nem teszi szükségessé annak elkülönítését vagy vele szemben javítónevelő munka alkalmazását. A bíróság ilyenkor kinyilvánítja, hogy a büntetés egyáltalán nem került végrehajtásra ha az elítélt az ítéletben megállapított próbaidő alatt nem követ el újabb bűncselekményt. Ezáltal tehát a büntetés végrehajtása vagy végre nem hajtása az elítélt próbaidő /egy évtől tiz évig terjedhet/ alatti magatartásától válik függővé.^{13.}

Bár a szovjet büntetőjog szerint a feltételes elítélés minden bűncselekménynél, a szabadságvesztés és a javítónevelő munka bármely mértékénél alkalmazható, a szovjet bíróságok állandó gyakorlatukkal megalkották azokat a határokat, amelyeken túl nem alkalmazható a fel-

13./ N.D.Durmanov: A szovjet büntetőjog Alapelvei.Bp.1949.37 old.

tételes elítélés.¹⁴ A szovjet bírósági gyakorlat a feltételes elítélés alkalmazását nem tartja megengedhetőnek többek között az államrendet különösen veszélyeztető cselekményeknél, a munkafegyelem megsértésének bűncselekményénél,¹⁵

a szociálista tulajdon elleni lopásoknál és sikkasztásoknál valamint a huligánság¹⁶ bűncselekményeinél.¹⁷ Ezeknél és az ezekhez hasonló, tehát a szociálista jogrend alapjait támadó bűncselekményeknél a feltételes elítélés a bírósági gyakorlat szerint a tettesnek nagyfoku társa-

14./ Ez a feltételes elítéléssel kapcsolatos bírósági gyakorlat is bizonyítja, hogy miként valósul meg a jogszabály a szovjet szociálista jogrend követelményeinek megfelelően a népbíróságok ítéleteiben

15./ Munkahely önkényes elhagyása, indokolatlan mulasztás.

16./ A huligánság fogalma alá tartoznak a társadalmi együttélés rendjét sértő cselekmények, mint pl. az utcai kurjongatás, kötekedés,

17./ E három utóbbi deliktumnál a Sz.Sz.K.Sz. Legfelső Bírósága plénümának 1940. aug. 15-i határozata zárta ki a feltételes elítélés alkalmazhatását.

dalmi veszélyessége miatt nem alkalmazható.

Mellékbüntetésekkel kapcsolatban a feltételes elítélés sohasem jöhet szóba és a főbüntetések közül is csak a szabadságvesztés és a javítónevelő munka végrehajtása függeszthető fel feltételesen. A szociális védekezésként alkalmazható jogfosztás azonban feltételes elítélés esetében mellőzendő.

Bár a büntetőkodexek szerint büntetett előéletű tettes esetében is alkalmazható a feltételes elítélés, ha a szabadságvesztés vagy javítónevelő munka végrehajtása nem látszik szükségesnek, a bírósági gyakorlat általában mégis büntetlen előéletűek javára alkalmazza.

Mivel az 1-10 évig terjedhető próbaidő alatt a büntetésnek csupán végrehajtása van felfüggesztve, egyébként azonban a tettes elítéltnek tekintendő, a közlési kötelezettség eseteiben a feltételes elítélés nem hallgatható el. A próbaidő sikeres eltelte azonban a büntető ítélet hatálytalanítását vonja maga után és ezzel a feltételesen eli-

télt büntetlen előéletűvé válik, mintegy automatikusan rehabilitálódik.^{18.}

A próbaidő alatt a feltételesen elítélt a szovjet büntetőjog szerint semmiféle korlátozásnak nincs alávetve, amennyiben pedig igazoltan kiváló eredményekkel tüntette ki magát a termelésben, már a próbaidő eltelte előtt kérheti az illetékes bíróságtól^{19.} a feltételes elítélést kimondó ítélet hatálytalanítását.

Az elítélt fiataalkoru a próbaidő alatt hatósági felügyelet alá van helyezve s vele szemben a próbaidő meghosszabbítható, ha újabb bűncselekményt ugyan nem követ el, de a javulás jelei nem észlelhetők nála.^{20.}

18./ A Sz.Sz.K.Sz.Igazságügyi Népbiztosságnak 1937.aug.14-i rendelete határozottan is kinyilvánította, hogy az elítéltet, a hatálytalanná vált feltételes ítélet elhallgatásáért nem lehet felelősségre vonni.-

19./ A kérelem elbírálására az a bíróság illetékes, amelyik az ítéletet hozta.

20./ Révai Tibor: Feltételes elítélés a Szovjetunióban. Jogtudományi Közlöny. 1949. 13-14 szám. 274 old.

A próbaidő alatti újabb bűncselekmény elkövetése esetén a feltételesen felfüggesztett büntetés sorsa felől az újabb bűncselekmény tárgyában ítélező bíróság dönt; még pedig az újabb bűncselekményért járó büntetéshez az elítélt előző, feltételes büntetését egészben, vagy részben hozzászámítja vagy pedig azáltal, hogy az újabb bűncselekményért kiszabott büntetés abszorbeálja a régit, az előző büntetés végrehajtása alól a tettest mentesíti.

A feltételes elítélés a dán büntetőjogban.

A feltételes elítélés intézményének azonban nemcsak a nagy szocialista Szovjetunió tulajdonit komoly társadalom-nevelő jelentőséget, de a reformeszméknek ^{nemcsak} teret engedő polgári államok közül is nem egy-többek között Dánia is- a jól bevált büntetőjogi intézmények közé sorozhatja a megreformált feltételes elítélést.

Az 1930.évi dán büntetőtörvénykönyv a feltételes elítélés társadalmi és büntetőjogi jelentőségét méltányolva, annak alkalmazását igen széles köre terjesztette ki. Az új dán büntetőjog szerint ugyanis feltételesen felfüggeszthető a pénzbüntetés valamint a két évi fogháznál vagy egy évi fegyháznál nem súlyosabb szabadságvesztésbüntetés végrehajtása.

Ha az elítélt a bíróság által megállapított próbaidő alatt a törvényszabta előfeltételeknek és az ítéletben kimondott meghagyásoknak megfelelő magatartást tanusít, a próbaidő lejártával a büntetés végrehajtásától végérvényesen mentesül.

Amennyiben a körülmények a célszerűség szempontjainak figyelembevételével úgy kívánják, az elítéltet a próbaidő, vagy annak egy része alatt az ítéletben közelebbről meghatározott felügyelet alá kell helyezni. Ezt az intézkedést véleményünk szerint az Új magyar BTK.-nak is be kellene vezetnie, felnőttekre nézve is. Annál is inkább, mert esetleg a népnevelő mozgalom felhasználásával az ellenőrzés társadalmi alapon, bürokrácia-mentesen megvalósítható volna.

Minden olyan ügyben, ahol feltételes ítélet alkalmazásáról lehet szó, a dán Btk. előírja, hogy „külön vizsgálatot kell indítani abból a célból, hogy az illető egyén előélete otthon, iskolában, munkahelyén, testi és szellemi állapota és minden körülmény, ami a döntésre vonatkozólag jelentős lehet, megállapítható legyen.”²¹

Ha^a feltételesen elítélt a próbaidő alatt újabb bűncselekményt követ el, a már kiszabott büntetés végrehajtására olymódon kerül sor,

hogy a két bűncselekményre összbüntetést állapítanak meg. Gondatlanságból elkövetett bűncselekmény esetén, vagy ha az utóbb kiszabott büntetés pénzbüntetésnél vagy fegyháznál nem súlyosabb, a bíróság az előző büntetés felfüggesztését továbbra is fenntarthatja. Ezenfelül a két bűncselekményre kiszabott összbüntetés felfüggesztését is ki-
mondhatja különös méltánylást érdemlő körülmények fennforgása esetén.

A próbaidő alatt az ítéletben megszabott feltételek be nem tartása a büntetés²² végrehajtását vonja maga után.

Az illetékes kerületi bíróság végzéssel dönt²³ a büntetés végrehajtásáról vagy az eddigi, de esetleg megváltoztatott feltételek melletti további felfüggesztéséről.

Ha a feltételeken elítélt ellen eljárás indul meg a próbaidő alatt valamely bűncselekmény miatt, melyet még az elsőfoku ítélet ki-
mondása előtt követett el, a bíróságnak összbüntetést kell kiszabnia,

22./ Kivéve, ha az előírt feltételeknek a megszegése az elítéltnak be nem tudható körülmények következménye.

és egyszersmind határoznia kell arról, hogy a büntetés végrehajtassék vagy továbbra is felfüggesztessék-e.^{24.}

A feltételesen kiszabott büntetés a próbaidő sikeres elteltével végrehajthatatlanná válik, a büntetés „visszaesővé tevő ereje” elmarad s a feltételesen elítélt mentesül a büntetéshez fűződő mindenemű hátrányos jogkövetkezménytől.

23./ Magasabb bíróság ilyen végzést csak az igazságügyminiszter engedélyével hozhat.

24./ A bíróság az összbüntetés felfüggesztése esetén újabb próbaidőt állapít meg.

A feltételes elítélés reformjához.

A feltételes elítélés alkalmazásának szükségességéhez kétségkívül elsősorban az a felismerés vezetett, hogy a rövidtartamu szabadságvesztésbüntetés az elítéltre nézve többnyire káros hatású és a büntetés elsőrendű célja: a tettes megjavítása az esetek legtöbbszörében a büntetés végrehajtásának felfüggesztésével sokkal inkább megvalósítható, mint az elítéltre nézve sok veszélyt magában rejtő rövid időtartamu szabadságvesztés-büntetéssel.

A fönntebbiek alátámasztására, mielőtt rámutatnánk a feltételes elítélés előnyeire, legyen szabad vázolnunk a rövid tartamu szabadságvesztésbüntetés hátrányait.

1./A rövidtartamu szabadságvesztéssel nem lehet megvalósítani az elítélt átnevelését.

2./ A rövidtartamu szabadságvesztés a megbotlott tettesből könnyen elkeseredést és a társadalommal szemben dacos ellenszenvet válthat ki; s ennek folyamányaképen a büntetés kitöltése után sokkal nehezebben fog újabb bűncselekmény elkövetési alkalmaknak ellenállni, mint egyébként.

3./ A rövidtartamu szabadságvesztés büntetés szégyent keltő és megbélyegző hatása komoly akadályt jelent mind a tettes, mind a társadalom részére az elítéltnak a társadalom dolgozó és hasznos tagjai körébe való visszavezetésénél.

4./ Végül, de nem utolsó sorban számolnunk kell azzal is, hogy a rövidtartamu szabadságvesztésbüntetés végrehajtása során az elítéltet a környezet károsan befolyásolhatja, sőt sokszor a bűn ingoványos területére csábíthatja.

A rövidtartamu szabadságvesztésbüntetésnek korántsem kimerítően felsorolt hátrányai mellett, komoly sullyal esnek latba a feltételes elítélés előnyei.

1./ A konkrét büntetéssel való fenyegetés, a határozott büntetés kilátásba helyezése Damokles kardjaként, komoly elrettentő hatással bír.-

2./ A nép nevében ítélkező bíróságaink részéről elhangzó feltételes elítélést a megbottlott tettes a társadalom figyelmeztető, de egy-

ben megbocsájtásra következtetni engedő szavának tekinti, melynek erkölcsi ereje az esetleges bűncselekmény elkövetési alkalmaknál kétségtelenül jelentős.-

3./ A megbotlott tettesek tulnyomó része -látván az előlegezett bizalmat- igyekezik is annak megfelelni.

Már az előbbi megfontolások után el kell jutnunk arra a következőre, hogy a feltételes elítélés alkalmazási körét mindenképen ki kell terjesztenünk a magyar büntetőjogban, és a szocializmus felé haladó magyar népi demokrácia az új magyar büntető-kodexben minden bizonnyal igazságszolgáltatásunk humanizmusának megfelelően a feltételes elítélésnek hosszabb szabadságvesztésre is kiterjedő alkalmazhatósága mellett foglal majd állást.

A próbaidő alatti magaviselet ellenőrzése nagyban elősegíthetné a feltételesen elítélt megjavulását, úgy hogy különösen súlyosabb bűntettek végrehajtásának felfüggesztése esetén indokoltnak látszik.

Megfontolandó a bíróság számára ama lehetőség megadása -amint

Révai Tibor írja egyik tanulmányában- hogy a büntetés végrehajtásának feltételes felfüggesztését „az elítélt által okozott jogsérelemnek az elítélt képességei szerinti jóvátételtől tegye függővé.”^{25.}

Feltétlenül helyes és nálunk is bevezetendő a feltételes elítélés kérdésében a jogorvoslatok legszélesebb megengedése, mert csak így érhető el, hogy a feltételes elítélésre érdemesek ennek kedvezményeit elérjék, viszont az arra érdemtelenek ne részesüljenek benne.

25./ Révai Tibor: Feltételes elítélés a Szovjetunióban. Jogtudományi Közlöny. 13-14. szám. 276 old.

Felhasznált és idézett munkák jegyzéke:

A dán büntetőtörvénykönyv. /Magyarra fordította és bevezetéssel ellátta Angyal Pál és Rácz György/ Bp.1939.

Balázs Elemér: A feltételes elítélés kérdése és hazai viszonyaink. Magyar Jogászegyleti Értekezések. XXIV. kötet. 3. füzet. Bp. 1902.

Baumgarten Izidor: A feltételes elítélésről. Magyar Jogászegyleti Értekezések. VI. kötet. 6. füzet. Bp. 1891.

Baumgarten I.-Márkus D.-Böder L.-Illés K.: A feltételes ítéletekről. Magyar Jogászegyleti Értekezések. VI. kötet. 8. füzet. Bp. 1891.

N.D. Durmanov: A szovjet büntetőjog alapelvei. Bp. 1949.

Fayer L.-Baumgarten I.-Gruber L.-Doleschall A.-Neuschloss T.: A feltételes elítélésről. Magyar Jogászegyleti Értekezések. XXIII. kötet. 5. füzet. Bp. 1902.

- Gruber Lajos: A feltételes elítélés. Magyar Jogászegyleti Értekezések. VI.kötet.9 füzet.Bp. 1891.
- Heller Erik: A magyar büntetőjog általános tanai.Szeged,1937.
- Illés Károly: A szabadságbüntetés reformja különös tekintettel a feltételes ítéletekre.VI.kötet.3.füzet.Bp.1891.
- Reichard Zsigm.:Feltételes elítélés. Magyar jogi lexikon.Bp.1900.III.kötet.
- Reichard Zsigm.:A feltételes elítélés kérdésének néhány vitás pontjáról.Magyar Jogászegyleti Értekezések.VI.kötet.10.füzet Bp.1891.
- Reichard Zsigm.:A feltételes elítélés.Magyar Jogászegyleti Értekezések. VI.kötet 4.füzet.Bp.1890.
- Révai Tibor: Feltételes elítélés a Szovjetunióban.Jogtudományi Köz-
löny 1949. 13-14 szám.
- Schultheisz Emil:A bűncselekmény tana.Debrecen,1948.

Tóth Lőrinc: A rövidtartamu szabadságvesztés-büntetések s a feltételes elítélés.Bp.1891.

Vámbéry Rustem: A feltételes elítélésre vonatkozó külföldi törvények Budapest, 1899.

T a r t a l o m :

- A feltételes elítélés hatályos büntető-jogunkban.
- A feltételes elítélés a Szovjet büntető-jogban.
- A feltételes elítélés a dán büntető-jogban.
- A feltételes elítélés reformjához.